

19 FEBRUARI 2024

PARTICIPATIE- EN NETWERKTRAJECT: WELK AANBOD IS PASSEND?

KADER VOOR INITIATIEVEN VAN HET VOLWASSENENONDERWIJS

BIJLAGE BIJ HET VERSLAG VAN HET VLAAMS NT2-OVERLEG VAN 19/02/2024

INHOUD

1	Wat is het participatie- en netwerktraject?	1
2	Criteria in het uitvoeringsbesluit	2
2.1	Participatie op sociaal vlak	2
2.2	Nederlandstalige context	2
3	Initiatieven bij het volwassenenonderwijs	2
4	Voorbeelden	3

1 Wat is het participatie- en netwerktraject?

Sinds 1 januari 2023 wordt het inburgeringstraject verrijkt met een vierde pijler: het participatie- en netwerktraject. Dat traject heeft als doel de participatie en integratie van inburgeraars te verbeteren en om hen te ondersteunen bij het opzetten van een eigen sociaal netwerk. Het participatie- en netwerktraject kan op verschillende manieren ingevuld worden en is een volwaardige pijler in het inburgeringstraject, naast de drie andere pijlers (maatschappelijk oriëntatie, Nederlands leren en toeleiding naar werk).

Het uitvoeringsbesluit¹ bepaalt de **criteria** waaraan de activiteit(en) binnen het participatie- en netwerktraject moet(en) voldoen:

- 1 De activiteit leidt tot **participatie op sociaal vlak**; en
- 2 De activiteit vindt plaats in een **Nederlandstalige context**.

Deze criteria zijn ruim, er is bijgevolg geen afgebakende lijst van initiatieven die passend zijn of organisaties die geschikt zijn om initiatieven in te richten. Deze tekst biedt, aanvullend bij de twee criteria, een kader dat beoogt te komen tot een **gezamenlijk begrip van de invulling van het participatie- en netwerktraject** voor alle

¹ [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid, artikel 30/4.](#)

betrokken partijen (trajectbegeleiders van de inburgeraars, lokale besturen en organisaties die initiatieven inrichten). We leggen de criteria onder een vergrootglas en bieden enkele voorbeelden van mogelijke initiatieven.

2 Criteria in het uitvoeringsbesluit

2.1 Participatie op sociaal vlak

Het uitvoeringsbesluit bepaalt dat het participatie- en netwerktraject moet leiden tot participatie op sociaal vlak, zodat inburgeraars een steviger sociaal netwerk kunnen uitbouwen in België. Waardevol voor de inburgeraar zijn dan **activiteiten in duo of groep, waar de inburgeraar nieuwe mensen zal leren kennen** en er een **grote kans is op duurzame sociale contacten**. Activiteiten waarbij de inburgeraar veel alleen is en weinig interactie heeft, zijn niet geschikt als activiteit binnen het participatie- en netwerktraject.

Het is hierbij wel belangrijk dat de inburgeraar uitgedaagd wordt om buiten zijn vertrouwde contexten te treden. Het traject van de inburgeraar moet in de eerste plaats focussen op de mogelijkheid om in interactie te gaan met burgers buiten zijn directe leefwereld en op het creëren en verbreden van zijn sociaal netwerk. Contacten met mensen die hier al lang wonen zijn bijvoorbeeld nuttig om werk en huisvesting te zoeken.

Naast de bovengenoemde voorwaarden is het ook **waardevol als de inburgeraar tijdens de activiteit begeleid wordt door iemand** – eventueel in het kader van een **buddywerking** – die helpt met vragen, uitleg geeft en mee naar de activiteit gaat. Dit is echter geen vereiste voor een waardevol participatie- en netwerktraject.

2.2 Nederlandstalige context

Het participatie- en netwerktraject is een uitgelezen kans voor de inburgeraar om Nederlands te oefenen. Om die reden stelt het uitvoeringsbesluit dat activiteiten in het kader van het participatie- en netwerktraject in een Nederlandstalige context moeten plaatsvinden. In een **ideaal scenario** betekent dit dat de **voertaal van de activiteit het Nederlands is** en dat er (bijna) geen andere talen gebruikt worden. Er is ook wederzijdse interactie tussen beide gesprekspartners. Bovendien is het goed als de **andere deelnemers Nederlandstalig zijn of goed Nederlands spreken**, en niet zelf nog Nederlands aan het leren zijn.

Het is echter géén vereiste dat inburgeraars een bepaald niveau Nederlands beheersen, vooraleer ze met het participatie- en netwerktraject starten. Inburgeraars kunnen op elk moment van hun inburgeringstraject instappen, ook aan de start van het inburgeringstraject. Voor die inburgeraars zal bovenstaand scenario mogelijk extra uitdagingen bieden. Activiteiten waar **naast Nederlands ook andere talen** gebruikt worden, zijn dus **ook waardevol**. Belangrijk is dat de inburgeraar het Nederlands wel oppikt, maar niet noodzakelijk zelf de hele tijd spreekt.

Het blijft wel altijd de bedoeling dat inburgeraars met het Nederlands in contact komen tijdens de activiteit, maar er wordt rekening gehouden met diegenen die nog geen of weinig voorkennis hebben van het Nederlands. Het creëren van een sociaal netwerk voor de inburgeraar blijft de prioriteit van het participatie- en netwerktraject.

3 Initiatieven bij het volwassenenonderwijs

Het volwassenenonderwijs in Vlaanderen (de Centra voor Volwassenenonderwijs en Ligo, de centra voor Basiseducatie) staat voor levenslang leren, en maximaal je talenten ontplooiën. Het volwassenenonderwijs speelt een belangrijke rol in de inburgeringstrajecten, veel inburgeraars vullen er hun NT2-traject in. Maar ze kunnen er ook terecht voor andere (opleidings)aanbod, dat mogelijk mee invulling kan geven aan het participatie- en netwerktraject.

Bij het verder uitdiepen van welk aanbod passend kan zijn binnen het participatie- en netwerktraject is het belangrijk in het achterhoofd te houden dat de agentschappen de decretale opdracht hebben om inburgeraars toe te leiden naar een passend aanbod, maar dat de inburgeraars zelf de vrije keuze hebben over de passende activiteit die ze willen opnemen binnen hun participatie- en netwerktraject.

Volgende vuistregels worden gehanteerd voor passend aanbod binnen het participatie- en netwerktraject:

- Activiteiten die vallen onder aanbod dat leidt tot certificering NT2 binnen het inburgeringstraject, komen niet in aanmerking voor het participatie- en netwerktraject. Zowel het trajectonderdeel Nederlands leren als het participatie- en netwerktraject zijn twee volwaardige pijlers in het inburgeringstraject en kunnen dus niet overlappen.
- Activiteiten waarin NT2-cursisten enkel onderling en met een docent contact hebben, komen niet in aanmerking voor het participatie- en netwerktraject. Activiteiten waarbij ze de kans hebben duurzame sociale contacten uit te bouwen, buiten de klasgroep en in een Nederlandstalige context, komen wel in aanmerking. We beschouwen de klasgroep daarbij als de formele groep NT2-cursisten.
- Activiteiten waarbij de inburgeraar werkt aan het verwerven van competenties die de maatschappelijke participatie bevorderen (nu of in de toekomst) en die bijdragen tot zelfredzaamheid, komen in aanmerking voor het participatie- en netwerktraject. Ook als deze module wordt aangeboden vanuit NT2-aanbod (bijvoorbeeld een open module NT2). Activiteiten gericht op het doelgericht verwerven van specifieke arbeidscompetenties vallen onder de definitie van studeren en komen niet in aanmerking voor het participatie- en netwerktraject. Ze sluiten aan bij de 3de pijler.
- De inburgeraar heeft voor zijn participatie- en netwerktraject altijd de vrije keuze om te participeren aan een activiteit.

4 Voorbeelden

Hieronder geven we enkele voorbeelden van gekend aanbod, zowel binnen als buiten het volwassenenonderwijs, en geven daarbij aan in welke mate het (wel of niet) aansluit bij het opzet van het participatie- en netwerktraject.

Opleidingsaanbod dat georganiseerd wordt om competenties te verwerven zodat je maatschappelijk beter kan functioneren

Dit beantwoordt aan de criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- De inburgeraar kan er nieuwe contacten leggen en oefent er Nederlands.
- De activiteit wordt georganiseerd buiten het NT2-aanbod dat tot certificering leidt.
- De inburgeraar heeft de vrije keuze om in te stappen in dit opleidingsaanbod.
- Het opleidingsaanbod werkt als een katalysator om na het afronden van het inburgeringstraject makkelijker stappen te kunnen zetten naar integratie.

Voorbeelden

Computercursus voor anderstaligen (initiatie), leren werken met je smartphone (start to ICT), opleiding theoretisch rijbewijs, EHBO voor anderstaligen, leren fietsen, ...

Opleidingsaanbod dat ingericht wordt in de sfeer van vrijetijdsbesteding

Dit beantwoordt aan criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- De inburgeraar kan er nieuwe contacten leggen en oefent er Nederlands.
- De activiteit draagt bij aan het wegwijs geraken in een nieuwe maatschappij.
- De inburgeraar heeft de vrije keuze om in te stappen in dit opleidingsaanbod.

Voorbeelden

Wegwijsmodule (in de stad, in de bib, ...), workshops kennismaking met vrije tijdsaanbod in de gemeente, project 'ken je gemeente', cursus keramiek, naaicursus, kookles, sociaal-artistisch project, activiteiten die voortvloeien uit KAAP (bijv. fruit schillen op school of moedergroepen), conversatietafels buiten de klasgroep waaraan er ook externen deelnemen, ...

Kennismakingstages

Deze beantwoorden aan criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- De inburgeraar kan er nieuwe contacten leggen en oefent er Nederlands.
- De activiteiten zorgen ervoor dat er kan geproefd worden van (werken in) bepaalde sectoren en dienen ter kennismaking.
- De activiteit werkt als een katalysator om na het afronden van het inburgeringstraject makkelijker stappen te kunnen zetten naar integratie.
- De inburgeraar heeft de vrije keuze om in te stappen in dit aanbod.
- Het gaat over stages van zeer korte duur.

Voorbeelden

Kennismakingsstage groenbeheer of horeca, beroepsverkennde stages, ...

Vrijwilligerswerk

Dit beantwoordt aan criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- De inburgeraar kan er nieuwe contacten leggen en oefent er Nederlands.
- De inburgeraar leert er, in nauw contact met anderen, nieuwe vaardigheden die integratie bevorderen.
- De inburgeraar heeft de vrije keuze om in te stappen in dit aanbod.

Voorbeelden

Vrijwilligerswerk met mogelijkheid tot interactie, meedraaien in het cafetaria van de sporthal, helpen tijdens de middagmaaltijd op school van de kinderen, ...

Opleidingsaanbod dat ingericht wordt om, buiten de NT2-klasgroep, het Nederlands te oefenen

Dit beantwoordt aan criteria van het participatie- en netwerktraject, maar enkel voor de lestijden die buiten de gekende NT2-klasgroep plaatsvinden en die niet vallen onder de lestijden die leiden tot certificering NT2.

- De inburgeraar kan er nieuwe contacten leggen en werkt er aan zijn/haar Nederlands.
- De activiteit gaat door buiten de lestijden NT2 die leiden tot certificering.
- De inburgeraar heeft de vrije keuze om in te stappen in dit aanbod.

Voorbeelden

Taalstages waarbij je meedraait in een organisatie, taaltandem, Nederlands op de werkvloer met een taalcoach, Taal OpStap, taalvloeren, leesgroep in de bib (met anderen), conversatietafels in het buurthuis (met externen), ...

Opleidingen duaal leren, beroepsopleidingen, mentor op de werkvloer, ...

Deze beantwoorden **niet** aan criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- Dit opleidingsaanbod is er specifiek op gericht om arbeidscompetenties te verwerven en valt dus onder de definitie van studeren.
- De norm die werd vastgelegd om te voldoen aan de definitie van 'studeren' ligt op 16u per week, gedurende 3 maanden. Als hieraan wordt voldaan, krijgt de inburgeraar een vrijstelling voor het volgen van het participatie- en netwerktraject.

Voorbeelden

Beroepsopleidingen verkoop, fietshersteller, mechanica en elektriciteit, duaal leren elektrotechnisch installateur, ...

Opleidingsaanbod dat ingericht wordt als remediëring bij het regulier NT2-traject of inspeelt op specifieke NT2-leernoden

Dit beantwoordt **niet** aan criteria van het participatie- en netwerktraject, want:

- Dit aanbod speelt in op extra leernoden in het kader van het behalen van de NT2-doelstellingen binnen het inburgeringstraject.

Voorbeelden

Remediëringmodules, extra conversatieles in de klas, zakelijk Nederlands, Latijns schrift, logopedie, ...